

Голові спеціалізованої вченої ради
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
доктору філологічних наук, професору
Крисановій Тетяні Анатоліївні

ВІДГУК

Офіційного опонента **ЛІТКОВИЧ Юлії Вікторівни**

кандидата філологічних наук, доцента,

доцента кафедри іноземної та української філології

Луцького національного технічного університету

на дисертацію **ФЕДІК Юлії Михайлівни**

**«Мультимодальні засоби маніфестації образу політика
(на матеріалі американських масмедійних карикатур)»**,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності 035 Філологія, галузь знань 03 Гуманітарні науки

Дослідження сучасної американської мультимодальної політичної масмедійної карикатури ґрунтується на низці параметрів, які часто виявляються взаємозалежними. Комплексне вивчення сучасної американської політичної масмедійної карикатури передбачає не лише аналіз мовних особливостей вербальної складової, але й розгляд невербальних (типи графічних елементів, символізм зображених об'єктів, особливості поєднання складників, характерні риси, використання палітри кольорів) у розрізі соціально-культурного контексту та історично-політичних реалій американського суспільства. Вочевидь, що ґрунтовне дослідження означених факторів неможливе без урахування специфіки масмедійного й політичного дискурсів, останній з яких актуалізується в медіа.

Дисертаційна робота Федік Ю. М. присвячена дослідженню структурно-семантичних, функційних та стилістичних особливостей корпусу сучасних

політичних масмедійних карикатур, сформованого шляхом суцільної вибірки на матеріалі сучасних електронних ресурсів.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу вербальних і невербальних складників політичної масмедійної карикатури, як частини англомовного масмедійного комунікативного простору з урахуванням особливостей політичного дискурсу та культурно-історичного контексту американського суспільства.

Дисертантка обрала **об'єктом** свого дослідження мультимодальні засоби продукування образу політика в американських політичних масмедійних карикатурах, зосередившись у якості **предмета** на структурних, семантичних, функційних та стилістичних особливостях вербальних і невербальних компонентів як засобів формування образу політика в американських політичних масмедійних карикатурах.

Для досягнення вказаної мети дисертантка сформулювала і виконала низку конкретних наукових завдань, а саме проаналізувала теоретичні засади та диференційні ознаки політичного дискурсу; розробила методологічний механізм дослідження; визначила структурно-семантичні ознаки американської мультимодальної політичної масмедійної карикатури; простежила особливості кореляції вербальних і невербальних засобів як складників політичних масмедійних карикатур; проаналізувала функції політичної масмедійної карикатури; ідентифікувала стилістичні фігури як засоби експліцитно та імпліцитно актуалізованої інформації; сформувала портрети американських політиків на підставі виявлених вербальних та невербальних особливостей в аналізованих політичних масмедійних карикатурах.

Слід зазначити, що теоретико-методологічне підґрунтя пропонованої дисертації спирається на досить серйозну вибірку фактичного матеріалу – 500 політичних масмедійних карикатур, вибір яких зумовлений обраними політичними фігурами для розуміння образу політика в контексті американської культури та політичної історії.

Поставлена в дисертації мета і сформульовані завдання, специфіка об'єкта й фактичного матеріалу, різноплановий характер проблеми спонукали до використання комплексу методів аналізу мовних фактів, які разом з опрацюванням достатньої кількості використаних джерел забезпечили **обґрунтованість і достовірність** викладених у праці положень і висновків.

Для досягнення мети своєї наукової розвідки дисертантка застосовує комплексний підхід, який охоплює методи контент-аналізу, семіотичного аналізу, дискурс-аналізу, метод графічної пропозиції з метою систематичного аналізу та категоризації основних атрибутів карикатур. Кореляцію вербального й невербального модусів в структурі карикатури та ідентифікацію різноманітних засобів реалізації комунікативного наміру продуцента здійснено за допомогою мультимодального аналізу.

Безсумнівним **практичним значенням** дисертації є можливість використовувати її результати під час викладання таких нормативних курсів, як «Теорія масової комунікації», «Стилістика англійської мови», «Загальне мовознавство», «Мультимодальна лінгвістика», «Мультимодальна стилістика», спецкурсів із дискурсознавства та мультимодалістики.

Результати проведеного дослідження пройшли належну апробацію на 10 науково-практичних конференціях та обговорювалися щосеместрово на засіданнях кафедри прикладної лінгвістики Волинського національного університету імені Лесі Українки. Основний зміст дисертаційного дослідження відображено у 14 одноосібних авторських **публікаціях** загальним обсягом 4,19 др. арк.: 3 наукові статті у фахових виданнях України, 1 стаття в науковому періодичному виданні іншої держави.

Загальний обсяг дисертації разом із бібліографією складає 267 сторінок, із них – 188 основного тексту.

Успішність рецензованої дисертаційної праці також забезпечується її продуманою **структурою**, логічною послідовністю розділів та їх чіткою

організацією. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу та додатків.

У **вступі** розкрито сутність досліджуваної проблеми, обґрунтовано обрання теми дисертації, докладно з'ясовано її актуальність, наукову новизну, чітко й повно сформульовано мету й завдання, визначено матеріал, методи, об'єкт і предмет дослідження, його практичне значення, наведено результати апробацій.

У першому розділі **«Теоретичні передумови дослідження формування образу політика у сучасних американських політичних масмедійних карикатурах»** дискурс визначено як складний комунікативний конструкт, якому характерні мовні та екстралінгвальні особливості, що експлікуються в різножанрових площинах і залежать від учасників комунікативного акту, мети, яку переслідують останні та досліджуваної сфери. Дослідниця наголошує на важливості дослідження карикатур, оскільки вони можуть ефективно репрезентувати складні ідеї, політичні погляди або суспільні проблеми через прості зображення та гумористичну тональність. На думку дисертантки, американська політична масмедійна карикатура слугує соціальним інструментом віддзеркалення реакції суспільства на ті чи інші події та явища, має мультимодальну природу, опирається на вже апробований політичним і масмедійним дискурсами арсенал виражальних засобів.

Окреслені методологічні засади дослідження поетапно втілюються у практичних розділах рецензованої праці. У другому розділі **«Взаємозв'язок та взаємозалежність вербальних і невербальних засобів у сучасних американських політичних масмедійних карикатурах»** розглянуто структурно-семантичні особливості вербальних та невербальних складників у політичних масмедійних карикатурах; ідентифіковано два типи політичних масмедійних карикатур (невербалізовані та частково вербалізовані); описано кореляцію вербальних та невербальних засобів як складників сучасних американських політичних масмедійних карикатур; проаналізовано

функційні особливості складників політичних масмедійних карикатур; досліджено функціонування мультимодальних елементів та ідентифіковано їх функції.

У третьому розділі **«Актуалізація засобів мультимодальної стилістики у формуванні образу політика у сучасних американських політичних масмедійних карикатурах»** окреслено стилістичні прийоми та проаналізовано метафору, метонімію, метафтонімію, алегорію, гру слів, алюзію як засоби репрезентації образу політика в американських політичних масмедійних карикатурах; сформовано портрети американських політиків крізь призму досліджуваного матеріалу. Установлено, що мультимодальні компоненти дають змогу виявити соціокультурні цінності та орієнтири американських спільнот, змалювати портрети політиків шляхом аналізу невербальних складників. Обґрунтовано, що у англомовному масмедійному комунікативному просторі існує низка зображень, які слугують певними ідентифікаторами американського суспільства. Наголошено, що невербальні компоненти, які відображають американські цінності, реалії та стереотипи, які укорінилися в соціумі, не потребують додаткових пояснень. За кожним із них стоїть певна історія чи подія, внаслідок яких вони увійшли до масмедійного середовища.

У **Загальних висновках** сформульовано основні результати роботи й окреслено перспективи подальших наукових пошуків.

Ідентичність змісту анотації основним положенням дисертації засвідчуємо. Відповідно до чинних вимог анотація подана державною й англійською мовами. Обидва варіанти містять основні положення дисертації та результати проведеного комплексного дослідження. Сукупність ключових слів, указаних в анотації, відповідає основному змісту наукової праці, адекватно відображає тематику дослідження і забезпечує можливість здійснення пошуку роботи.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Аналіз змісту дисертаційного дослідження Федік Ю. М. вказує на дотримання авторкою вимог академічної доброчесності.

Оцінка мови та стилю дисертації. Текст опонованої дисертації написаний із дотриманням наукового стилю літературної української мови.

Попри незаперечну наукову цінність дисертації, обґрунтованість і переконливість висновків, належний рівень володіння сучасними процедурами аналізу номінативних одиниць окремі моменти, що стосуються задіяних понять, використаного матеріалу і його аналізу потребують деталізації:

1. У своїй науковій розвідці авторка зазначає (с. 41), що *Мультимодальну політичну масмедійну карикатуру, як жанр політичного масмедійного дискурсу, активно використовують у сучасних масмедіа піарники й політичні опоненти.* Які інші жанрові форми політичного масмедійного дискурсу знає дисертантка крім мультимодальної політичної масмедійної карикатури? Чи будуть, на думку авторки, відмінності у мультимодальних засобах маніфестації образу політика в інших жанрових різновидах політичного масмедійного дискурсу?

2. Часовий період в межах якого Федік Ю. М. аналізує мультимодальні засоби маніфестації образу політика в американських масмедійних карикатурах, складає приблизно 15 років. Чи можливо зробити певні узагальнення щодо еволюції маніфестації образу політика в американських масмедійних карикатурах впродовж зазначеного часового періоду?

3. У своїй науковій розвідці (Розділ 3) дисертантка виокремлює різні стилістичні фігури як засоби репрезентації образу політика у сучасних американських політичних масмедійних карикатурах. Чи простежувала дослідниця градацію різних стилістичних засобів, адже вона зазначає (с. 135) *Досягати поставленої мети політичним масмедійним карикатурам допомагають стилістичні прийоми, ефективність яких забезпечує поєднання вербального і невербального складників, які надають*

мультимодальному дискурсу образності та експресії [...]. Для підсилення комунікативно-прагматичного потенціалу інформації автори поруч з метафорою, метонімією та метафтонімією часто використовують алюзію, алегорію, іронію, гру слів [...]. Чи усі стилістичні засоби однаково репрезентують образ політика у сучасних американських політичних масмедійних карикатурах?

Висловлені міркування не знижують позитивної оцінки результатів дисертації. Поставлена дисертанткою мета успішно досягнута, усі завдання виконано. Висновки дисертації є обґрунтованими та переконливими.

Отже, наукова праця Федік Юлії Михайлівни «Мультимодальні засоби маніфестації образу політика (на матеріалі американських масмедійних карикатур)» є завершеним самостійним дослідженням і відповідає спеціальності 035 Філологія та вимогам, передбаченим пунктами 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, а її авторка Федік Юлія Михайлівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія.

Офіційний опонент –
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної та української філології
Луцького національного
технічного університету

Юлія ЛІТКОВИЧ

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Учений секретар
ЛУЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
професор Алла ЗЕМКО